

Statistika nezgod in ukrepi za preprečevanje nezgod v kmetijstvu

Posvet: VARNOST PRI DELU NA SLOVENSКИH KMETIJAH

mag. Tanja Strniša

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Novo mesto, 13. junij 2016

1. Uvod
2. Statistika nezgod
3. Vzroki za nezgode
4. Predpisi
5. Aktivnosti MKGP
6. Ukrepi za izboljšanje – zaključek

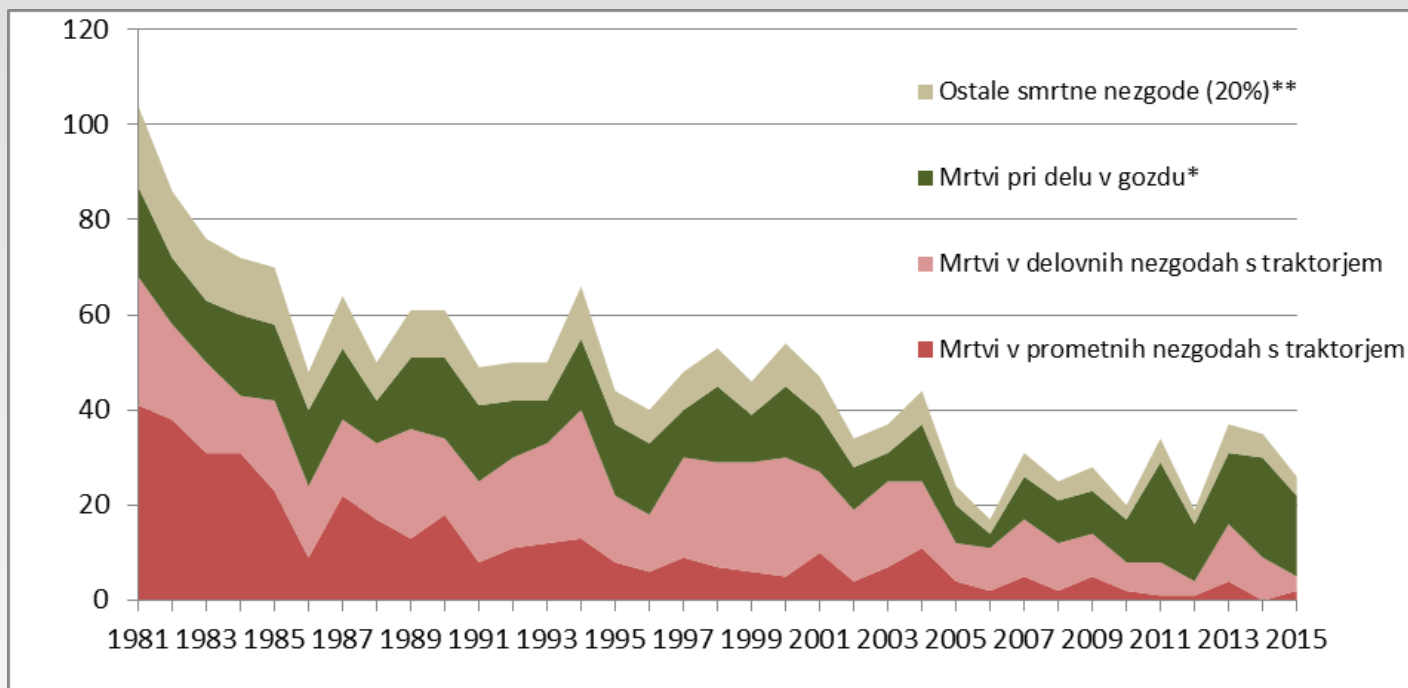
1. Uvod

- Kmetijstvo in gozdarstvo sta delovno intenzivni panogi, kjer je varnosti pri delu vedno premalo.
- Posebej **kritične razmere so v zasebnem sektorju**, saj se z gozdnim in kmetijskim delom ne ukvarjajo le kmetje, ampak tudi vsakdo, ki ima interes, čas in zemljo oz. gozd.
- Kljub veliko vložene energije, truda in prizadevanja za povečanje varnosti, se pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu poškoduje še vedno zelo veliko ljudi oz. delavcev na kmetiji, med katerimi so tudi otroci, mlajši od 15 let.

2. Statistika – zbiranje podatkov

- Delodajalci (podjetja, kmetije z zaposlenimi) in samozaposleni so dolžni prijavljati nezgode **Inšpektoratu RS za delo** (smrt, poškodbe z odsotnostjo nad 3 dni, kolektivne nezgode).
- Podatke o smrtnih nezgodah, ne glede na status poškodovanca, zbira **Policija** (prometne nezgode, delovne nezgode s traktorji/stroji, pri delu v gozdu,...).
- Podatki o poškodbah so zelo pomanjkljivi oz. jih skoraj ni; ocene iz različnih virov: na 1 smrtno nezgodo se ocenjuje od 100 ali celo do več sto poškodovanih.
- **Zato so podatki le zbir dejanskih podatkov in različnih, bolj ali manj zanesljivih ocen.**

2. Statistika – smrtne nezgode 1981-2015

* v podatkih so vključeni tudi poklicni delavci (zaposleni)

** padci v zgradbah, poškodbe pri reji živali, zastrupitve,...

Viri podatkov: objave URSZR, Policija

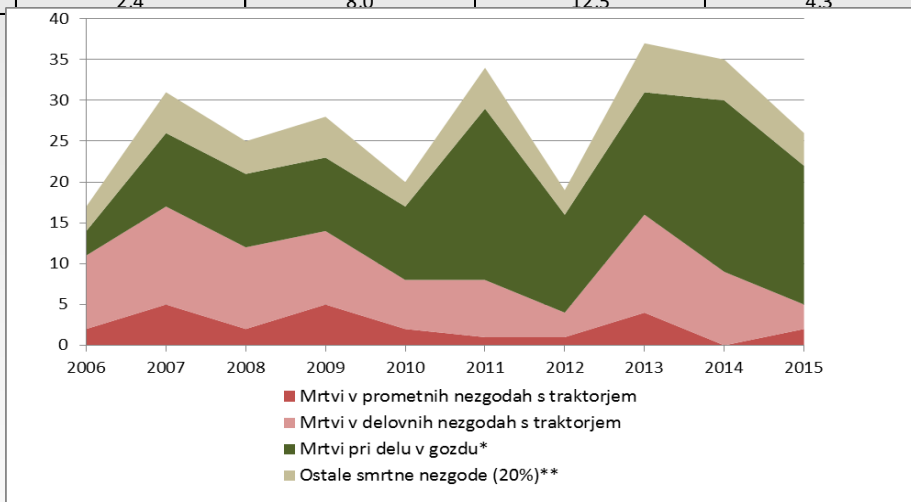
V letih od 1981 do 2015:

- povprečno **46,9** smrtnih žrtev/leto
- **upadanje** števila prometnih in delovnih nezgod s traktorji
- pri delu **v gozdu ni zmanjšanja oz. celo povečanje** poškodb s smrtnim izidom

2. Statistika – smrtne nezgode od 2006 naprej

Leto	Mrtvi v prometnih nezgodah s traktorjem	Mrtvi v delovnih nezgodah s traktorjem	Mrtvi pri delu v gozdu*	Ostale smrtne nezgode (20%)**	Skupaj
2006	2	9	3	3	17
2007	5	12	9	5	31
2008	2	10	9	4	25
2009	5	9	9	5	28
2010	2	6	9	3	20
2011	1	7	21	5	34
2012	1	3	12	3	19
2013	4	12	15	6	37
2014	0	9	21	5	35
2015	2	3	17	4	26
Skupaj	24	80	125	43	272
Poprečno/leto	2.4	8.0	12.5	4.3	27,2

* v podatkih so vključeni tudi poklicni delavci (zaposleni)

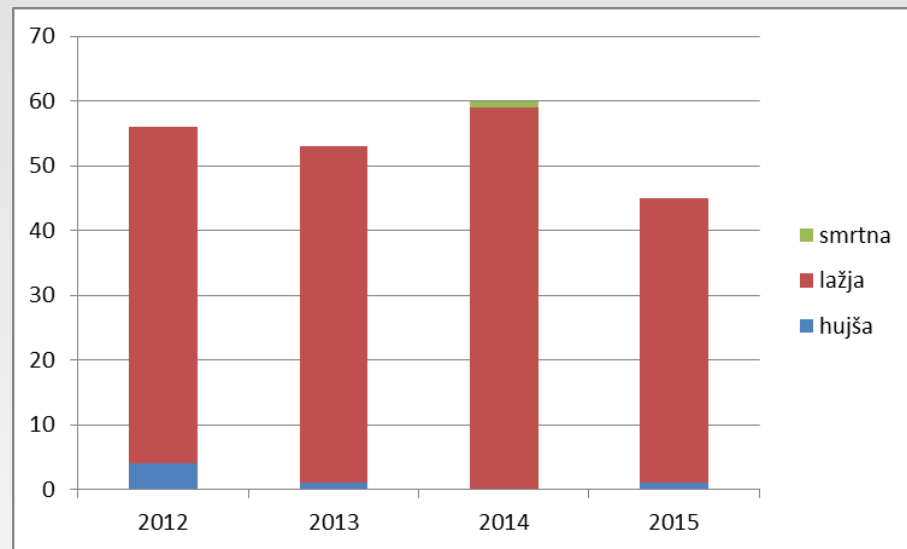
** padci v zgradbah, poškodbe pri reji živali, zastrupitve,...

Viri podatkov: objave URSZR, Policija

- v letih od 2006 do 2015 povprečno 27,2 smrtnih žrtev/leto
- največ nezgod je med nepoklicnimi delavci (več kot pri vseh zaposlenih skupaj v vseh panogah)
- zadnja leta je **najbolj problematično delo v gozdu**

2. Statistika- vse nezgode zaposlenih (kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve)

VRSTA NEZGODE	2012	2013	2014	2015	Skupna vsota
hujša	4	1	0	1	6
lažja	52	52	59	44	207
smrtna	0	0	1	0	1

Vir podatkov: Inšpektorat RS za delo (prijave delodajalcev)

- 2014: 1 smrtna žrtev med zaposlenimi v kmetijstvu in istočasno 9 smrtnih žrtev med nepoklicnimi delavci pri delu s traktorjem
- (za primerjavo: v letu 2014 dodatno še 18 smrtnih žrtev pri delu v gozdu)

3. Vzroki za nezgode

- Glavni vzroki za nastanek nezgod v kmetijstvu:
 - podcenjevanje nevarnosti in neodgovorno ravnanje (neprevidnost, lahkomišelnost, neustrezno psihofizično stanje, utrujenost,...),
 - precenjevanje sposobnosti,
 - slaba tehnična opremljenost (primer: smrtne nezgode s traktorji zaradi prevrnitve - cca 75% primerov brez loka ali kabine),
 - slaba usposobljenost za delo, tudi nove tehnologije in nove nevarnosti (2 smrtne žrtvi z balirkami, 1 s sekalnikom) in
 - zanemarjanje uporabe osebne varovalne opreme.
- Največkrat se poškodujejo gospodarji ali ožji družinski člani.
- Hujša poškodba ali celo **smrt gospodarja lahko na kmetiji ohromi ali popolnoma ustavi razvoj**, kar ima pogosto za posledico poslabšanje socialne varnosti družine.

4. Predpisi

- S področja varnosti in zdravja pri delu: Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1).
- S področja prometa: Zakon o motornih vozilih (ZMV), Zakon o voznikih (ZVoz).
- Zakonodaja s področja fitofarmaceutskih sredstev.

4. Predpisi – Zakon o varnosti in zdravju pri delu

Za področje kmetijstva in gozdarstva ZVZD-1 zajema dve skupini:

- **Delodajalci** – kmetijska gospodarstva, ki zaposlujejo delavce in s tem postanejo »klasični« delodajalci (pravne osebe in kmetije, ki kot delavce zaposlujejo svoje družinske člane - **cca 300 kmetij**).
- **Samozaposleni** – kmetije z nosilci dejavnosti (zavarovani kot kmetje – **cca 9.000 kmetij**).
- **Ostali** – ZVZD-1 jih ne zajema in jim ne predpisuje obveznosti – so zaposleni/opravljajo dejavnosti izven kmetije; kmetijsko in gozdarsko dejavnost in/ali dopolnilno dejavnost pa opravljajo v svojem prostem času – **vsaj 60.000 kmetij**.

4. Predpisi – Zakon o motornih vozilih

- **Tudi za traktorje v uporabi izven cest (neregistrirane)** se od 1.7.2011 predpisuje obvezna uporaba kabine/loka (dodatno brezhibni krmilni mehanizem, zavore in luči).
- Za traktorje v cestnem prometu (registrirane) je kabina/lok predpisana že od leta 1986.
- **Ocena: v uporabi je 25.000 neregistriranih traktorjev in večina je brez kabine/loka** – *ti so največji vir nevarnosti*

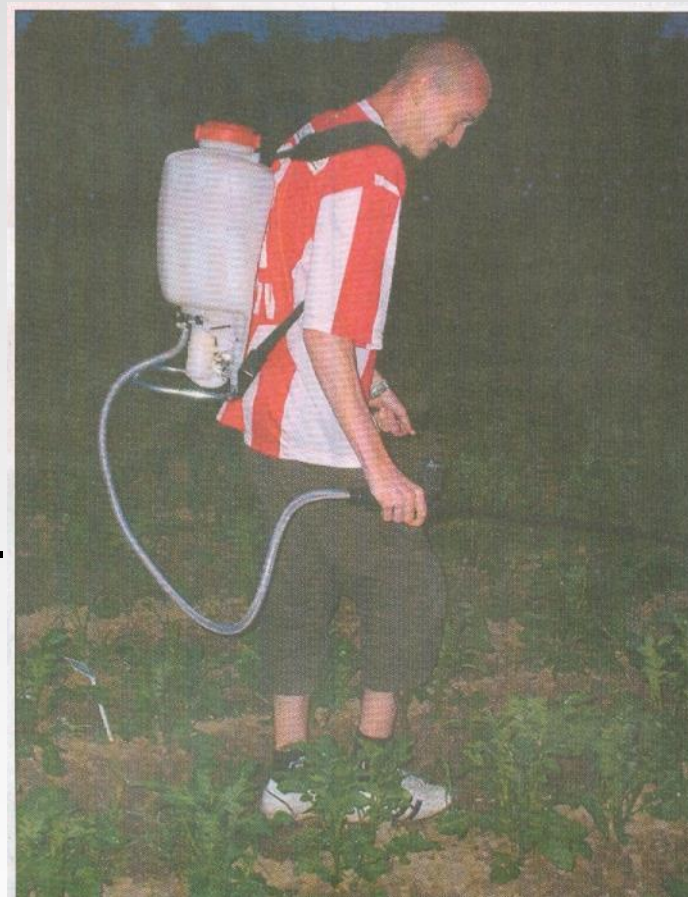
4. Predpisi – Zakon o voznikih

- Predpisuje usposabljanje za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki (pravilnik).
- Usposabljanje je pogoj za pridobitev vozniškega dovoljenja kategorije F.
- Izvajalci so: kmetijske in gozdarske šole, trenutno 14 urni program.
- Matično ministrstvo je MKGP, po sprejetju novele Zakona o voznikih bo sprejet prenovljen Pravilnik o usposabljanju za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki

4. Predpisi s področja FFS

- Obvezno izobraževanje uporabnikov za varno ravnanje s FFS je pogoj za nakup FFS.
- Obvezno izobraževanje **prodajalcev FFS**.
- Obvezna prodaja osebne varovalne opreme pri prodaji FFS.
- Centralni register zastрупitev, ki vključuje tudi FFS – manjši delež zastрупitev, a so akutne.
- Po podatkih iz registra **od 20 do 30 zastрупitev s FFS letno**.

5. Aktivnosti MKGP

- Na MKGP se zavedamo pomena preprečevanja nezgod in osebne varnosti pri delu v kmetijstvu.
- Pomembno je, da se z ustreznimi ukrepi zagotovi, da bo v prihodnje čim manjše tveganje za varnost in zdravje v kmetijstvu.
- Na MKGP preko različnih ukrepov skušamo tej ključni problematiki dati dodatno podporo.

5. Aktivnosti MKGP - preventiva

- **Preventivne dejavnosti informiranja in izobraževanja** o varnem delu v kmetijstvu v programu Javne službe kmetijskega svetovanja.
- **Vsakoletne akcije obveščanja in osveščanja o varni uporabi FFS**, ki potekajo zadnjih 5 let in pri kateri sodelujejo ČZS, KGZS in ostali deležniki.

5. Aktivnosti MKGP - preventiva

- **PRP 2014-2020: Usposabljanje na področju gozdarstva – varno delo v gozdu**
- Usposabljanje lastnikov, zakupnikov in uporabnikov gozdov ter zaposlenih pri pravnih ali fizičnih osebah registriranih za gozdarsko dejavnost in potrebujejo znanja s področja varnega dela v gozdu.
- Izvajalec izbran z javnim naročilom: **Zavod za gozdove Slovenije**
- Tečaj za varno delo z motorno žago (16 ur/24 ur).
- Tečaj za varno delo s traktorjem (8 ur).
- V letu 2015 skupaj **1147 udeležencev**.

5. Aktivnosti MKGP – priprava predpisov

- Prenova Pravilnika o usposabljanju za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki od leta 2014 naprej; nadaljevala se bo po sprejetju novele Zakona o voznikih (nov program, nov nadzor za korektnost izvajanja).
- Prizadevanja za dodatno omejitvev uporabe FFS na profesionalne uporabnike, ki so izobraženi v smislu varnega ravnanja s FFS.

6. Ukrepi za izboljšanje stanja - zaključek

- V prvi vrsti je za svojo varnost pri delu in za varnost svojih najbližjih odgovoren vsak sam, vendar je nujna tudi angažiranost skupnosti.
- Preventivne dejavnosti za dvig ozaveščenosti, informiranosti, usposobljenosti – programi javnih služb, mediji, namenski razpisi.
- Dosledno spoštovanje in izvajanje sprejetih predpisov (npr. kabine/loki na vse traktorje, FFS).
- Morebitne dopolnitve, spremembe predpisov.
- **Skupni cilj: z vsemi ukrepi doseči vizijo „0“ – nič smrtnih žrtev in nič težko poškodovanih pri delu v kmetijstvu (in gozdarstvu).**

HVALA ZA VAŠO POZORNOST!